

ES PI GROS

Lloret de Vista Alegre

BUTLLETÍ INFORMATIU N° 45/46

FEBRER/MARÇ 1987

PRENSA
COMUNICACIÓ

**S'ACOSTEN LES
ELECCIONS**

**Noltros som els
més guapos i els
més curros i...**

NOTÍCIES LOCALS

GENER

Dia 6. Vetllada al Centre Parroquial a benefici dels actes nadalencs.

Dia 9. La missa fou el dematí a les 8 hores. El motiu era la festivitat de Sant Julià, patró de Campos.

Dia 10. Mor a Ciutat madò Maria "Pagesa" o "Toloquanda".

Sopar a Sa Comuna per a tots els qui col·laboraren a l'actuació al centre de dia 6.

Dia 11. Tradicional dinar de companyonia de la Societat de Caçadors "Sa Conillera".

Dia 13. Ple extraordinari de l'Ajuntament. S'aproven les festes locals i les sol·licituds d'obres a incloure en el Pla d'Obres i Serveis pel 1987.

Dia 14. Mort de Josep Lluís Moreno Ribas.

Dia 16. Fogueró a Sa Comuna en honor a Sant Antoni.

Dia 17. Pel dematí el Sr. Rector fa una crida per anunciar que es depassen les beneïdes de Sant Antoni per l'endemà degut al mal temps.

A la nit els "quintos 87" fan el fogueró a Sa Plaça.

Dia 18. A les 16.30 hores de l'horabaixa comencen les tradicionals beneïdes de Sant Antoni. Hi havia bastant de públic, però van ren esser molt magres. La tradicional carrossa dels "quintos" de foc i fum, bulla i sarau, crit i renou, es va suplir per la representació de Sant Antoni i el dimoni. Llavors es va fer un poc de tertúlia a Sa Plaça del Centre.

Endemés, aquest mateix dia, pel dematí, es trobaren paperets del Sr. Rector escampats per terra. En aquest cas es tractava d'una esquela en la qual hi havia uns quants negres que posaven dins l'olla al nostre poble: Església i Ajuntament.

Per si fos poc, també diumenge a l'Estanc es podien trobar uns fulls signats pel Sr. Rector, en contesta a l'article d'En Mateu Fiol i Tomàs.

Dia 19. Naixement de la filla de N'Arnau Mateu "Ferrerico" i Catalina Puiggròs "d'es Forn".

Dia 20. Sant Sebastià, el nostre poble no fa festa.

Aquests dies (no hem pogut precisar el dia concret) es va ingressar a la clínica a Sor Margalida Bosch.

Aquesta setmana també es va començar a enrajolar el cor.

Dia 24. Hi va haver una reunió política a Sa Comuna a càrrec del PSOE. Bastants d'interessats locals i tres d'externs.

FALTEN TRES MESOS PERQUÈ SE CELEBRIN LES ELECCIONS MUNICIPALS I JA COMENÇA A HAVER-HI MOVIMENT. ES PARLA QUE ES PODRIEN PRESENTAR FINS A CINC CANDIDATURES.

DIA DE LES ILLES

BALEARS

El passat diumenge dia 1 de març se celebrà a Sineu el Dia de les Illes Balears. El nostre poble, com tots els altres de Mallorca, tenia instal·lat un "stand" a la plaça del Mercat.

Dia 30. Visita de la Unitat Mòbil de la Germandat de Donants de Sang.

Es va celebrar el Dia de la Pau i de la No-violència a moltes escoles en honor d'aquell gran home que fou Mahatma Gandhi.

FEBRER

Dia 2. Mare de Déu del Candaler. Aquest dia justament no va ploure i com diria aquell refrany popular: *S'hivern és enfora.*

Dia 3. Dia de Sant Blai. Per tal motiu el vespre hi hagué benedicció d'aliments a l'Església. També es posà oli a les gargamelles.

Dia 5. Degut als incidents haguts a Madrid el diumenge dia 1 de febrer, amb l'assassinat d'un apotecari, i en mostra de la repulsa contra la violència es va fer un tancament de totes les apotecaries de les Illes Balears, inclosa la de Llorito. El tancament de 11 a 12 hores.

Dia 8. A la nostra església es va posar un covo al batiport perquè tots els qui volguessin donar sobrassades per als necessitats ho fessin.

Dies 7 i 8. Es va repartir el darrer número de "Es Pi Gros", aquesta vegada sense rèpliques. (Manco mal).

Dia 11. Surt un article al "Diario de Mallorca" sobre Llorito. El tema és la presentació de la candidatura del PSOE a càrrec de J. Bonet. L'article acabava amb la defensa i el suport a dita candidatura per part d'En Felip Munar.

Dia 17. La visita del metge es depassà de les 9 del matí com és habitual a les 6.30 de l'horabaixa.

Se celebra Ple Extraordinari de la Junta.

Dia 20. Va morir l'amo En Joan "Filau".

Dia 21. Ball de disfresses en el "Bar Es Pou".

Dia 26. Dijous Llàrder. Devers les 15 hores hi va haver un passa-carrers per part dels al·lots de l'escola, mestres i altra gent interessada.

Dia 27. Reunió a càrrec del PSM. Hi assistiren una dotzena de persones.

Dia 28. Casament d'En Pep "Beatriu" i Na Susana.

A la nit hi va haver un sopar a Sa Comuna de la Candidatura Independent. Hi assistiren més d'una trentena de persones.

esports

Jocs Escolars 86/87

L'equip de futbol-sala de 7è/8è de la nostra escola s'ha proclamat campió de la Comarca de Montuïri als Jocs Escolars d'en guany sense haver perdut ni un sol partit.

Els resultats aconseguits pels nostres representants han estat els següents:

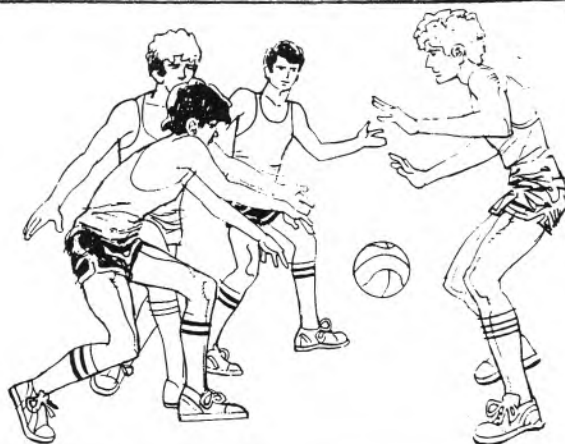
- 24/1 Lloret 11 - Santa Eugènia 5
- 4/2 Sineu 1 - Lloret 2
- 7/2 Lloret 5 - Maria 1
- 14/2 Santa Eugènia 1 - Lloret 6
- 21/2 Lloret 5 - Sineu 4
- 7/3 Maria - Lloret

Els jugadors al llarg dels distints partits han estat: Pere Gili, Andreu Ramis, Miquel Gili, Josep Miquel Fullana, Tedi Rigol, Jaume Miralles, Miquel Ramis i Pere Beltran. Enhorabona a tots i també al seu mister Tomeu "Venables" "Pagès".

Diuen que el Barça el vol fitxar d'entrenador.

• • •

NOU EQUIP DE BASQUET

S'ha format un equip de bàsquet femení de la categoria cadetes. Les components són Mª Victòria Ramis, Magdalena Beltran, Maria Gili, Catalina, Francisca Armario, Fina Oliver, Ester Vallcaneras i Catalina Vallcaneras. Si hi ha qualque al.lota d'edat compresa entre els 13 i els 17 anys interessada es pot posar en contacte amb elles.

REVISIÓ MÈDICA ALS AL.LOTS

La primer a setmana de febrer es va fer una revisió mèdica als al.lots de la nostra escola. La segona setmana els mateixos escolars repartiren paperetes pro-viatge d'estudis amb el sorteig d'un xot.

Si algú disposa de fotografies antigues i li agradaria que sortissin publicades en aquesta pàgina, li agrairíem que ho comunicàs a algun membre del Consell de Redacció de la revista.

ES PI GROS

Lloret de Vista Alegre

Butlletí informatiu n° 45/46

FEBRER/MARÇ 1987

Lloret de Vista Alegre

CONSELL DE REDACCIÓ

Andreu Mora

Bartomeu Amengual

Guillem Fiol

IMPRESSIÓ

"Apòstol y civilizador"
Petra.

Dipòsit Legal: PM 623/79

D'esquerra a dreta:

Primera fila: Lluís Costa "Curt", Biel Jaume "de Ca'n Sòller", Joan Picornell "Beatet" (?), Llorenç Perelló "Barona", Lluc Gili "Pellusco", Joan Gili "de Ca'n Nina", Guillellem Jaume "Putxet" (+), Mateu Llabrés "de Ca'n Llabrés", Joan Costa "Curt".

Segona fila: Jaume Arrom "Randa", Pere Niell "de Ca'n Niell", Pep Fontirroig "de Ca Na Vicenta", Pep "Paxó", Joan Gomila "Fred", Mateu Gaià "Bernadí", Miquel Jaume "Paxó", Toni Ferrer "Boler", Biel Gaià "Bernadí".

Tercera fila: Pere "de Ca'n Gorrea", Antoni Oliver "Morret", Sebastià Ferrer "Bole-ro", Mateu Tomàs "Poleo", Bernadí Gaià "Bernadí" (+), Rafel Beltran "Rei", Joan Jaume "Mino", Francesc Ferrer "Traquet", Pep Jaume "Ruberto". El mestre és D. Pere Sampol de Montuiri.

FOTOGRAFIA CEDIDA PER JOAN "BEATET"

Els qui vulguin adquirir "Es Pi Gros" o fer-se'n subscriptors ho poden fer a S'Estanc

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

SERVEI D'EDUCACIÓ SANITÀRIA

ELS PROBLEMES DE NA BEN VISTA DE LLORITO

El poble de Llorito ha viscut una intensa polèmica de pamflets al carrer. Motivats per les paraules publicades a la secció *Xafarderies de Na Ben Vista* de la revista «Es Pi Gros» (número 41). *Na Ben Vista*, dama anònima lloritana, escriu en to planer, sarcàstic i irònic sobre els esdeveniments locals. Aquestes són les seves paraules que encetaren la polèmica:

«Dinar de Quintos

L'altre dia uns quintos del 50 feren un dinar de companyonia. Quan varen acabar es posaren a contar «xistes» d'aquells tan verds i d'aquells que xerren de capellans. Vos asseguro que hi havia qualcú que no sabia on posar-se, fins i tot se'n va anar abans que ningú, davant les coses que contaven. I és que no hi ha com els «xistes» per dir les veritats.»

«Els manaments de la llei del rector

I avui per acabar vos diré quins són els set manaments de la llei del rector. Que ningú s'enfadi, ni se malpensi, no vull agraviar ningú, ni va amb segones intencions.

Aquest escritet va sortir a una revista que venien quan jo era joveneta (ai, quins temps aquells, lo que donaria per tornar-hi) i que se deia «Foch i Fum». Més concretament al número 111, del 22 de març de 1919.

Diu així:

Els manaments de la llei del rector són set:

- 1) *Ballar d'aferrat no està bé.*
- 2) *Llegint «Es Pi Gros» no hi ha absolució.*
- 3) *No enravenar-vos (de fred) en veure una bona femella que no dugui corsé.*
- 4) *Anar a sentir els sermons qui no estigui fart de sentir-los.*
- 5) *Que les femelletes joves vagin a missa sovint, sovint.*
- 6) *No fornicaràs.*
- 7) *Qui no posi a la bacina no trobarà cap fadrina que amb ell vulgui casar-se.*

Aquests set manaments s'inclouen en dos: la meitat pels vicaris i la resta pels rectors.

Es un escrit un poc brutanxo, però tenc record que quan era fadrineteta el vaig llegir i me va agradar molt. I a jo, com a bona persona que em consider, m'agrada compartir les coses que m'agraden. Llevat del meu home que al cel sia.»

(«Es Pi Gros», núm. 41, pàgs. 4 i 5).

xafarderies

de na Ben Vista

Jo, Na Ben Vista, deman disculpes perquè el número passat no vreu a meu escrit, però se veu que ara tothom té ganes d'escriure-hi al «Pi Gros», se coneix que fan pagar poc i que hi devia haver coses més interessants que a les meves xafarderies. I és vera això, lo meu són xafarderies que tots saben i poden esperar.

He sentit a dir que aquesta revista era un «niu» de xafarderies, tinc contenta per una part: perquè trobau que lo que jo escric és i ja que a les altres articles no diuen lo que vultros ja sabíeu.

Vull dir a un senyor —a veritat sigui dita no vaig d'això en polèmica ni renou— que me va treure per mig i que me va cost llegir perquè jo no en sé de foraster, i es meu nebot m'ho va traduir —senyor «Jaime», jo crec que noltros no en tenim c vos no hagi après a la nostra llengua, però per favor no per amor de Déu—. Quan un sap que no té a veritat de ta, i vos senyor «Jaime», me vau insultar, però en f passat per alt i vos ho perdoni... Ah! I tanmateix no a tots, de boques s'entén.

Retall extret de la revista Es Pi Gros, abril-maig 1985

El primer pamflet que sortí a la llum, fou *Resposta a les Xafarderies de Na Ben Vista* —de 3 folis— firmat per Miquel Mulet Bujosa (rector de Llorito); el qual es considera al·ludit, tildant de mentidera a *Na Ben Vista* i d'anar «al lloc comú dels fems per cercar-hi pedassos bruts», tot referint-se al *Dinar dels Quintos*, al qual sembla que assistí. Després es refereix als manaments, i parla que són de mal gust i malintencionats —Llorito només té un rector— Llavors critica la revista local, i fa el binomi *Ben Vista* = «Es Pi Gros».

Poc després es repartiren unes esqueles mortuòries de *Na Ben Vista*. I per últim un militant del PSOE, repartí un full *Resposta a Na Ben Vista*, aquest és Joan Bonet i Capellà, que realitza un atac frontal a la dama anònima, i la qualifica de «grupet de farsants frustrats i reprimits» i «per collir qualsevol mediocre d'es PSM com vosaltres sempre estam a temps». El militant contestà a unes paraules de *Na Ben Vista*, que en resum, deien que si ell fos batlle la denunciaria tot d'una, i d'uns contactes del PSOE-local amb persones del poble.

Posteriorment apareix el número 42

d'«Es Pi Gros», on hi ha una sèrie d'articles que reflecteixen la problemàtica dels pamflets. Uns a favor de *Na Ben Vista*, «Som a una democràcia i hem de saber tolerar les idees i els escrits dels altres», d'altres a favor de les bones formes «respectant les lleis mínimes de la correcció i ètica». I *Na Ben Vista*, dolorida, anuncia que es retirarà —momentàniament— dels papers i «me dedicaré a fer les feines de ca meua i, això sí!, a xafardejar pel carrer», i «Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors».

El més significatiu és que els autors dels pamflets no es dirigissin directament a la revista, com a torn de rèplica. Aquests costums de repartir papers són decimonònics —com diu un col·laborador a la revista—. També que sempre és fàcil atacar a tot un equip de redacció excusant-se amb l'article d'una dama com *Na Ben Vista*. «Es Pi Gros» contribueix a una major informació dins Llorito i culturitza. *Na Ben Vista*, dama anònima, valenta i crítica, hauria de seguir a les seves planes. ■

Redacció

EL XORIC DEL CONVENT

Això és jauja: festes, sarays, sopars, música... xerrarum d'eleccions.

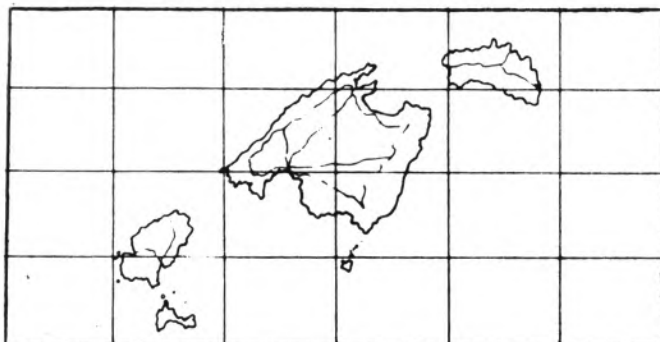
Pareix mentida, uns fan bulla per entrar-hi, altres frissen de sortir-ne. Així és la vida, el nin només frissa de ser gran i quan ho és pagaria tot quan té per tornar jove i recorda amb enyorança la seva infància. Però vaja, això és natural. Com és natural que hi hagi persones que se contradiguin cada dues paraules, que mengin el que no volen i que inclús es presentin per un partit al que no coneixen. Tot això em pareix molt bé. Inclús em pareix bé que a l'ajuntament no tenguin doblers per pagar els seus deutes, tengui la culpa el qui la tengui. Em pareix molt bé que segons el mestre de picapedrer que et faci les obres no sia necessari treure permís d'obres. Em pareix bé que hi hagi hagut un canvi d'horari a les oficines de l'ajuntament, així els clients no importa que vagin tan dematí a pagar o a arreglar papers. Em pareix molt bé que n'Starsky i en Hutch "s'hagin" de cercar una hora el dematí per saber on han de berenar. Em pareix molt bé que en el ball de disfresses hi hagués "pistoleros", novis, porcs, moros, etc. però que durant la Quaresma no es disfrassin. També em pareix bé que els independents facin un sopar per commemorar el vuitè aniversari de la seva creació i posar data al dia de la defunció. Etc. I per acabar també em va bé que

la piscina sia un local manipulat per les forces polítiques per fer-hi sopars sense permís.

A mi, com que som un xorric, em va bé tot; però si fos qualque cosa en el poble no m'aniria bé que:

La gent es canviï la camisa sense rentar-se. Que l'Ajuntament no pagui quan toca i ell fa pagar als contribuents a "toca teja". Que només hi hagi un mestre que no importa que tregui els permisos d'obra. Que a Llorito hi hagi un horari especial a l'Ajuntament. Que n'Starsky i en Hutch no es trobin fins a l'hora de berenar. Que hi hagi persones que recolzin candidatures igual que si fossin un equip de futbol de poble. No deixaria anar els independents a les reunions del "pesema" perquè quasi tots són de dretes. També faria que la piscina deixàs d'esser un focus de cultura gastronòmica, de concentracions polítiques, de foguerons i caixes buides, per convertir-se en bressol de l'esport i lloc d'entreteniment i "benestar" de qualsevol tipus de públic.

un treball encertat

Consider important qualsevol aportació la finalitat de la qual sia el coneixement del nostre entorn. I més si aquesta aportació esdevé un material pedagògic on es deixen oberts els camins per tal que els al·lots els *descobreixin*, els camins que surten des de la realitat més concreta i a l'abast de l'estudiant: el seu propi ambient. Pau Bibiloni i Joana Bibiloni, entre d'altres companys, han elaborat un eficient material, senzill, però d'una utilitat enorme: la *Col·lecció de Mapes de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera* és tot un encert i des d'aquí agraïm als autors l'aportació que han feta.

Evidentment és un treball per emprar diàriament a les escoles de Mallorca, més diria: hauria d'esdevenir obligatori per a engegar la tasca pedagògica del país, això voldria dir que moltes coses ja romandrien superades. Enhorabona!

Felip Munar i Munar

Agraïriem als responsables de la línia d'autobussos que comuniquen Ciutat amb el nostre poble que normalitzassin els seus tiquets.

Així, en català, podria quedar tan bé! Tanmateix tots sabem que és la nostra llengua; perquè no utilitzar-la com a tal sense excepcions ni temors. La normalització és una tasca a dur a terme entre tots. Reivindiquem els nostres drets.

SOPAR DE LA CANDIDATURA INDEPENDENT

El passat dia 28 de febrer, la Candidatura Independent Lloritana, a l'igual que a bans havien fet alguns partits, celebrà un sopar a Sa Comuna. Hi assistiren quasi 40 persones i la veritat és que no es parlà de les pròximes eleccions més que en to de broma. ¿S'arribaran a presentar o no?

El que sí és vera és que el temps del sopar algun "fantasma" es dedica a foradar les rodes dels cotxes dels assistents. En va foradar quatre.

**PER QUÈ
NO
EN LA
NOSTRA
LLENGUA
?**

Autocares COLL

**Palma - Lloret
ó viceversa**

Nº 002118

**6%
IVA. incluido**

POLÍTICA LOCAL

El proper mes de juny hi haurà les eleccions municipals i ja comença a haver-hi rumors de noves candidatures.

Sembla que el lloc elegit per a les reunions polítiques és el Bar de la Piscina Municipal.

Fa un parell de mesos hi va haver una reunió d'"Alianza Popular" amb membres del partit i simpatitzants del nostre poble. Poc temps després vaig parlar amb el nostre batle i em va dir que ell no es volia tornar presentar.

El "Partit Demòcrata Popular" té ganes de presentar candidatura però encara no hi ha res concret.

Un representant d'"Unió Mallorquina" em va dir que hi haurà candidatura d'aquest partit.

El P.S.O.E. pareix que és el qui ho té més clar. Fins i tot damunt un diari varen sortir els noms d'alguns dels seus membres. És la primera vegada que es presenta a Lloret una candidatura del P.S.O.E.

Dissabte dia 28 es reuneixen els Independents. El que no sé és si el sopar que fan en el Bar de la Piscina és per presentar candidatura o per "despedir-se". Crec que haurem d'esperar per veure el que passa.

Els membres del P.S.O.E. són els que tenen més il·lusió; el darrer ball de disfresses ho organitzaren quasi tot ells. Això em donà a entendre que ja es fa campanya. Les altres candidatures ho duen més en secret o dormen a sa palla.

Andreu Mora

Amb el suport de

"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONES

DE LA POLITICA

(Tret de "Almanach dels Noucentistes",
gener de 1911)

"Política és intervenció i la intervenció és fe. Sols l'home que té fe pot ésser polític. I no n'hi ha prou amb què tengui fe en si mateix: ha de tenir plena fe en el poble sobre el qual actua.

Un polític que perdi la fe en el seu poble, té el deure de retirar-se de tota acció política. Un polític sense fe en el seu poble és una cosa monstruosa com un sacerdot que hagi deixat de creure en el seu Déu.

Un poble, per ésser polític, per exercir una intervenció viva i fecunda, ha de tenir fe en la seva missió i fe en l'home que el dirigeix.

Quan coincideixen l'home i el poble en una mateixa fe, i l'home sent que la seva missió és la missió del seu poble i el poble veu encarnada la seva missió en la missió del seu home, llavors és quan es produeixen els grans moments polítics, les grans intervencions definitives".

Felip Munar i Munar

SA PADRINA HA FET NORANTA-SET ANYS

Dels seus néts.

*Dia catorze de febrer,
dia d'anomenada,
venguéreu aquesta diada,
padrina, per fer molt de bé".*

Sa padrina ha fet noranta-set anys, ni més ni manco. Sa padrina és madò Antonina "Pomera", que l'any noranta del segle XIX vengué al món.

*L'any norant, p'es febrer,
que 'en el món me posaren
gent de pau, gent de bé
aquells que tant m'estimaren.*

An es Can Jeu, dia 14 de febrer, només hi faltaven aquells que bé reposen i que sens dubte esclafiren a riure i a plorar an es mateix temps, perquè s'alegria sincera, a poca distància roman del plor del cor. I-dò an es Can Jeu sa padrina encara cantà. i enmig d'es soroll, de veus tendres que a lo millor tendran -quan sera jovençans- un record fosc i allunyadís de sa padrina, enmig de s'alegria digué:

*Noranta-set anys tenia,
jo ja me trobava d'edat
amb sos néts an es costat
allà tothom m'aplaudia:
val més aquesta alegria
que posseir un reinat.*

Hi havia ses tres filles, es tres gendres, es deu néts, es nou renéts... això és sa història de sa padrina. I encara, amb sa veu esquerdada, gosava dir:

*Cavallet quan eres jove
que hi anaves de pentinat,
i ara n'has arribat
a no dur pèl per sa cova.*

Sa padrina sap que ja és vella; però també sap que, almenys, tothom la respecta i aprecia. Sa vida ha estat dura, no li ha donat un camí de roses, com a quasi totes ses persones que no els han donat elecció. No hi havia sumptuositat, ni un gran banquet amb coa. Fou una celebració per sa padrina, trenta-vuit persones enrevoltant quasi un segle. Això me recordava aquells dinars de Cap d'Any o de matances on tota sa família discutia i se sentia unida. És un caire nostàlgic, però no deixava de roegar un trosset de cor de dins tots es qui érem allà.

Es ben probable que aquestes manifestacions d'aquí uns anys passin an es racó més oblidat d'es bocí de nostàlgia que encara a algú li restarà, però mentrestant ningú no

ES PI GROS

Lloret de Vista Alegre

ens llevarà aquesta explosió de sinceritat, de desigs d'amor, de vida i pau per a totes les persones, i més a aquelles de qui portam sa més sagrada petjada de s'herència:sa mateixa sang.

No vos vull dir, padrina, "que molts d'anys!", no. Sona a buit i el ressò és es tantís; vos dic: "tots es que Déu vulgui!" i res més, i aquí Déu és tot allò que vós voleu, desitjau o estimau... *val més aquesta alegria / que posseir un reinat.*

14 de febrer de 1987

Felip Munar i Munar.

L'AMISTAT

A dos amics meus que, per amistat, rebutjaren tot el que els enrevoltava i començaren una nova vida, ells dos.

*Jo som la força: tu ets l'esperit.
Jo som les fulles; tu ets les arrels.
Jo som el cantaire; tu ets el poeta...
Jo el crit; tu la mirada.*

*Aprendré, bon amic, de la vida
velles tonades d'antigues cançons;
més mai agafaré del meu astre
la teva història, tan plena de visions.*

*Sabré que els arbres arrelen
tot just l'Apol·lo els amors,
més mai beuré de ta saba
la paciència i les raons.*

*Viuré la vida com els homes
que deixen petjades per tot
i no s'adonen que a darrera
de llurs cants no en surten minyons.*

*Fugiré com la veu atapida
que enveja tes sàvies lliçons
més mai podràs regirar l'ullada
a l'amic que viu amb vostre amor.*

Novembre, 1985.

Felip Munar i Munar

REMEIS CASOLANS

MAL DE PANXA

O DE VENTRE

- Beure te de malva.
- Beure te de camamil·la.
- Beure te d'herba-sana.
- Beure te d'herba-lluïsa.
- Beure te de moradux.
- Beure te de sàlvia.
- Prendre te de menta.
- Prendre una tisana de matafulga, camamil·la, herba-lluïsa, flor de taronger i menta.
- Prendre aigua amb suc de llimona, carbonat i sucre.
- Beure's una tassa de camamil·la amb un raig d'anís.
- Fer una purga de cafè negre amb enfiter.
- Posar damunt la panxa pedassos d'aigua calenta amb vinagre.
- El dia de Sant Joan es fa un preparat amb herba-lluïsa, un litre d'aiguarent de pota, una cullerada de sucre, mitja de llimona i una barra de canyella. S'ha de deixar reposar tot un any. Es pren a cullerades.
- Posar damunt la panxa pedassos banyats d'esperit.
- Dir aquesta oració tres vegades:
Mal malvingut,
mal maldonat,
per ses cinc llaques de "Cristo"
que aquest mal quedi curat.

Es Jai de sa Barraqueta

Els escrits publicats en aquesta revista *expressen únicament l'opinió dels seus autors*

5

**LLORET
50 ANYS
DESPRÉS**

EN "BORRASSET"

A darreries del segle XIX, més concretament el 3 de maig de 1899, naixia a Llorito en Rafel Ramis "Borrasset". Com molta gent, se n'anà a Argentina a cercar la fortuna que mai trobà. Dos anys abans d'esclatar el Moviment, l'any 1934, havia tornat de Bons Aires i treballava al camp, com s'usava en aquell temps. D'ell hem volgut parlar-ne ja que fou perseguit pels feixistes i estigué empresonat. Vet ací el seu record sobre les peripècies de la Guerra Civil del 1936.

"... els avions havien fet passades sobre Ciutat i començaven a matar gent. Vaig sentir que la meua vida perillava a un lloc de tant de moviment. Un dematí, just a trenc d'alba, partírem de Ciutat na Maria -la meua esposa-, el canet i jo. No anàvem a cap lloc fix però per la carretera vella de Sineu ens topàrem amb en "Mostatret", un jove sencerler que ens coneixia i volgué acompanyar-nos a Llorito. Allà anàrem a ca nostra fins que l'endemà dematí vaig anar-me'n cap a Sineu, i de Sineu vaig tornar a Llorito per la carretera vella de Sineu, anant després cap al cementiri. Allà hi havia molta de gent forastera. Temorós de que no em fessin malbé no em convencé la idea de quedar-me dins el terme pel que vaig decidir-me d'anar a dormir a Ca'n Toni "de Son Verd", just abans d'arribar a Montuïri. L'endemà dematí hi havia un camió que se n'anava de Montuïri a Ciutat. Vora meu hi segué una germana de l'amo de Son Toni Coll la qual em digué que agafaria el fusell. Era feixista, clar.

"A ca nostra -a Ciutat- hi vaig estar molt de temps amagat i sense parlar, fins al

punt de tenir les cordes vocals quasi atrofiades de no emprar-les. Vengueren a cercar-me uns quants de lloritans acompanyats del cabo de la Guàrdia Civil de Binissalem. Veient-me encalçat per tots els cantons no aguantava més l'estar dins ca nostra pel que vaig començar a amagar-me per tot arreu fugint d'aquells que no em volien cap bé.

"Sortint de Ciutat hi havia un conegut de Llorito que treballava a un hostal anant cap a la carretera de Valldemossa. Em digué que ell havia estat al "frente" i no aturava de contar-me les seves peripècies. Crec recordar que li deien En "Traquet", però no ho sé cert.

"Camí d'Esporles hi ha una possessió que li deien "Canet". Allà hi tenia coneixença però no em serví de gaire cosa perquè dels tres germans que coneixia n'hi havia un de feixista. Un gran garrover em serví de cau. Vaig dormir des de les 4 de l'hora baixa fins l'endemà dematí, tot, sense haver estat despertat per cap animal ni persona.

"D'Esporles a Establiments, d'allà a un comellar que hi havia a les afores. Hi havia un pujador que estava vora d'un garrover, envoltat d'abatzeres, i el vaig fer servir per evitar que algú pogués trobar-me durant la nit.

"On també en coneixia un, de company, era al dipòsit de les aigües, a Son Tugores, on ara hi ha les instal·lacions d'EMAYA a la carretera de Valldemossa, però no va poder ajudar-me pel fet de què hi havia un llorità que duia la "camia" i podia fer anar les coses malament; li deien En "Ditet" i quan me n'anava el me vaig topar de front. No em digué res, potser no em cone-

gué, potser...

"Al Terreno hi havia la Marquesa de Sáez i un amic meu, En Biel, hi treballava. Aprofitant la seva coneixença em féu entrar de jardiner a ca la senyora. Un dia la senyora anà al cinema amb una amiga seva i quan al final sortí En "Francisco" -Franco, clar- elles es posaren a riure i en lloc de posar-se dretes partiren cap-a l'excusat. Un "policiàco" els digué: "Tengan la bondad de presentarse a las cuatro de la tarde en comisarià", però com ella no era espanyola -era anglesa- no pogueren fer-li res degut a les pressions que el consolat va fer.

"Durant el temps que vaig treballar allà de jardiner, el meu nom no era Rafel si no "Antonio" i per ell tots em coneixien, així m'allunyava del perill de trobar-me amb alguns lloritans (...) que me volien malbé.

"Vaig haver de deixar el treball i m'agmagava a ca nostra -a Ciutat-, però el dia que devia fer quatre o cinc que hi estava m'aplegaren i em dugueren a un local que hi havia a una travessia que té escales del carrer dels Oms. No vaig poder escapar-me de ca nostra perquè, com era l'estiu, jo anava en calçons blancs i m'aplegaren desprevingut, però si no...!"

Del local del carrer dels Oms em translladaren als Caputxins on hi vaig estar uns dies fins que el jutge en va fer declarar. Llavors anàrem a Ca'n Mir, a les avingudes, i després d'un any i mig vaig presentar-me voluntari per anar a l'illa de Formentera. Allà hi havia més rusca que res, cada dia se'n morien uns quants de fam. Temps després vaig concloure el període de condemna i vaig tornar a Mallorca..."

5

**LLORET
50 ANYS
DESPRÉS**

RAFEL RAMIS "BORRASSET"

Rafel Ramis viu actualment a Ciutat. A ell li hem volgut retre un homenatge i des d'aquestes planes d'"Es Pi Gros" i agrair-li l'haver tengut l'amabilitat de parlar-nos del que fou la seva lluita per la vida.

Bartomeu Amengual i Gomila

Els mentiders tenen les cames curtes

Els mentiders tenen les cames curtes -segons un vell adagi- encara que a Ciutat s'hagi donat el cas d'uns falsaris que han trescat pel seu compte més temps del que fora de desitjar. Aquest comentari està motivat per la informació que, a la fi!, ha donat el diari "El Día" (darrera plana del 5-II-1987) posant en evidència els "grupos ultras anticatalanistas", identificant-los com "instigadores de la campaña anti A.P.". És el tema lingüístic amb fortes connotacions polítiques.

Els que hem seguit les innombrables cartes al director incomprensiblement publicades a tota la premsa local, fent el joc a les falsedats contingudes en els escrits, no podem deixar, si més no, de felicitar l'ementat diari per la publicació dels detalls que els interessats en el tema fa molt de temps que ja sabíem. L'existència d'un *Círculo Cultural Mallorquín* (així, escrit en castellà) com a instrument de descrèdit de la nostra llengua és tan absurd que ells mateixos posarien el crit en el cel si qualcú tractàs de reivindicar la llengua andalusa. La influència negativa d'aquests escrits ha arribat fins al punt que persones tan representatives com el President de la Cambra de Comerç caigués en el parany i fes gravar en pedra una inscripció plena de faltes d'ortografia amb l'agreujant que després del ridícul volgués endosar les culpes al marbrista o el cas del recalitrant batle de Binissalem amb el text d'un monument que ha resultat esser dedicat a *los picapiedra*, personatges prehistòrics de la TV, i no als picapedrers de Binissalem que era el pristin objectiu.

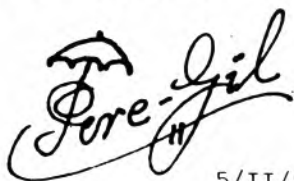
Seria qonvenient que l'exemple de "El Día" transcendís als altres tres diaris i a les ràdios locals en el sentit de deixar de donar suport a la campanya que el temps jutjarà com el súmmum de la manca de coneixements o, dit més clar, de la ignorància. Dia vendrà en què els estudiosos es faran creus que en la nostra època s'hagués pogut viure el fenomen gonellista. Ha arribat l'hora que l'enterrem del tot i quedi com una anècdota més de la transició.

Per la proximitat de les eleccions autonòmiques i municipals ha arribat el moment que els nostres polítics prenguin una postura clara, fins i tot de consens en la qüestió de la nostra llengua. Si tots els partits s'han manifestat per la normalització, encara que la pràctica tenguí molt a desitjar, es fa necessari que prenguin consciència i tenguin coratge de no fer cap tipus de concessió electoralista. Si tots hi estan d'acord, que cap d'ells aprofiti per captar el vot foraster en detriment de la nostra identitat. El que no podem consentir és que la massa d'immigrants, majoritàriament de molt baix nivell cultural, im-

ES PI GROS

sin la seva llengua per damunt la nostra. Si en lloc de venir a treballar a Mallorca haguessin anat, com tants d'altres, a Alemanya, és un dir, no els hauria quedat més remei que, des del primer dia, començar a aprendre la llengua del país. I si a Alemanya les patates són *kartoffen*, molt més fàcil els resulta dir-ho en mallorquí que és quasi igual que en castellà. Tot és qüestió de provar-ho. Per això els partits haurien de tenir en compte no incloure cap element en les llistes de candidats que no tingués ben clars aquests conceptes a fi d'evitar inconveniències com el cas de l'esmentat batle de Binissalem, contrari a la postura del President de la Comunitat Autònoma i que també ho és d'A.P. I dic això perquè el President Canyelles fou protagonista dun fet desconegut per molts de mallorquins i que jo he arreplegat de testimonis de primera mà. En el mes de juny passat, a la localitat valenciana de Santa Anna d'Alba amb motiu de l'obertura de la campanya electoral el President Canyelles feu acte de fe de la catalanitat de la nostra llengua amb el consegüent rebumbori perquè a València A.P. encara no té clar la catalanitat del seu dialecte. Sortosament a Mallorca ja hem superat aquesta fase i podem dir que el gonellisme està a les darreres. Amén.

5/II/87

DEFUNCIONS

Al passat número de la nostra revista ens oblidàrem d'anomenar l'amo En Xesc "Traquet" que va morir.

El passat dia 5 de març morí Francisca Ramis i Jaume "Borrassa". Descansin en pau

NAIXEMENTS

A darreries de gener va néixer a Ciutat la segona filla de n'Antònia "de Sa Ribba" i ja dins el febrer el segon fill de Na Maria "de Ca'n Bou", també a Ciutat.

GONELLISTES

Es mallorquí-català,
flors d'un mateix ramell
han sofert es desgavell
provocat p'En MARTORELL
que mai no sap de què va.

I si parlam d'En CORRO
vet quin altre gonellista!
que és home de poca vista
com tots es d'aquesta llista
que ara mostren es llautó.

Ja ho diu Madò Benvista:
"Tot això és gent centralista".

GONELLISTES

Contra mil i un Congressistes
vareu fer ses potadetes,
gent de ses ultradretes,
qualificats gonellistes.

Desfressats de mallorquins
amagat d'uis es verí
però es cap i a la fi
sou pitjor que ets escorpins.

Ja ho diu Na Xesca Anglada:
"Sa nostra llengua és sagrada".

CAMPING IL·LEGAL A CA S'ANGLÈS?

Fa unes setmanes un redactor de "Es Pi Gros" va passar pel camí de Ca S'Anglès, per davant el restaurant "El Reposo", i hi va veure més d'una trentena de "roulottes".

Nosaltres ens demanam si l'Ajuntament de Lloret, ja que aquells terrenys estan dins el nostre terme municipal, ha donat per a l'obertura d'algun camping o semblant. I si no n'ha donat, ¿per què es deixen fer aquestes coses sense que ningú hi digui res?

La part forana:

Un mal que ve d'enrera

Allò que ha fet que la *Part forana* —que aquí ja té premsa pròpia assolís baldor i fesomies fou l'espererós creixement de la ciutat, sobre tot si a la ciutat hi havia la cort del rei o els organismes administratius. Començà amb el moviment de les *Comunes* i més tard s'estengué fora de les ciutats, dins la ruralia. Això era a l'Edat mitjana. Els nostres padrins ja s'en rascaven la nafra.

Som anat a guaitar dins aquell *Bestiari*, una de les millors peces de tota la prosa catalana medieval, que és el *Llibre de les bèsties* —redactat a l'hivern de 1285— de mestre Ramon Llull, i en duc un parell de mostres de pinyol vermell.

Com que les teulades eren de vidre —com encara ara— i el qui parlava massa clar s'hi jugava la pell de cada dia, Ramon es val d'un recurs invulnerable, el mateix que un altre il·lustre mallorquí, Anselm Turmeda, emprarà en la *Disputa de l'ase*. Els animals. Uns animalets que parlen clar i català, tot dret, ja que no tenen pèls a la llengua, ni qui els ho talli per haver xerrat massa: Un dia 'el lleó envià uns misatges al rei dels homes".

que no tenen pèls a la llengua, ni qui els ho talli per haver xerrat massa: Un dia 'el lleó envià uns misatges al rei dels homes". "Aquest rei a qui vosaltres sots tramesos, és hom qui es confia massa en son consell e ha àvol consell e malvat, e de vils hòmens; e cascú de son consell cuida mills ésser rei que'l rei mateix, e ensems gasten son regne".

Això es diu tirar a ferir: Ramon, que coneix de prim compte tots els racons de la cort, assenyala tot dret amb el dit i retrata els grans culpables amb els trets inconfusibles del pica-soques: Els consellers intrigants, cobdiciosos, venals, mancats d'escrúpols, enfiladissos.

I ací compareixen els representants de les *Comunes* (i de les que seran més tard les parts marginals i foranes); al seu enfront, el rei, els consellers i els administratius formaran ben prest un cos tancat i tot

esmús: "Quatre ciutats trameteren vuit preohòmens al rei, al qual feien clams dels oficials, que tenia en aquelles ciutats, los quals eren hòmens mals i peccadors, e destroïen tota sa terra (això era exactament el que aconseguia la cobdícia rampant d'aquells oficials). Los prohòmens pregaren lo rei per tota la universitat (*universitat* està ací en el seu sentit original encara, equivalent a *confederació*) de les ciutats que els donàs bons oficials".

Una vegada més el rei, que feia orelles de mercader, els va remetre al seu Consell: "E lo rei tramès-los a son Consell, e dix que son Consell proveiria a lurs demandes". El sistema burocràtic que s'espolsa les mosques i no funciona mai: 'Com los vuit hòmens foren denant lo consell del rei e hagren mostrada lur raó, lo consell del rei los reprès fortment, car en aquell consell havien amics los oficials de les quatre ciutats, qui amb lur consell feien lo mal que feien, e qui dels diners que malament guanyaven los feien part. Aquells vuit prohòmens se n tornaren sens que amb lo rei no acabassen".

S'ESTANC

tabacs, revistes
i papers

En Consell idò donà la raó als oficials i una bona malmenada als prohoms, que se'n tornaren acadusats i amb les mans buides cap a ca-seva tirant llamps i pestes contra el rei. Hom creuria sentir encara aquell xerrim ofegat dels missatgers anutjats retornants a casa, tot fellons, daixo-daixo, amb les mans buides i el mal gust a la boca.

El rei, mentrestant, feia despeses per a reunir les corts, que no aclarien res, i, per a pagar la fam dels seus consellers, que no feien més que embullar la troca, no li quedava més remei que manllevar als jueus. De manera que el pobre rei *no havia tesaor, e tota sa terra empobria per la gran messiò que feia.*

I Ramon sap massa bé que els mals consellers continuaran a viure dels mals consells que donaran al rei i dels entrebancs que posaran a les seves intencions condreteres i dels embulls que faran per a llevar-se de davant tots els qui els facin nosa.

Amb una intenció ben evident, i vàlida fins al dia d'avui, mestre Ramon posa al cap de les representacions foranes uns prohoms plens d'honradesa, respetuosos del poder del rei i sense gens ni una mica de por sempre que es tracta de denunciar els abusos dels funcionaris. Tret dels animals, són aquests els únics humans que s moven per les pàgi-

nes d'aquest capítol plens de transparència i de dignitat.

A més del flagell de les *influències* hi havia ja aleshores el turment de qualsevol visitant de la cort o de l'oficina: L'antesala. El senyor rey es deixava veure quan ell ho trobava, i ben sovint passaven dies i dies abans de que ho trobàs: "Molts dies estegren los mossatgers en aquella ciutat, abans que poguessen parlar amb lo rei, car aquell rei havia en costuma que no's deixava ver més que a tard, e per significança de noblesa tenia's car. Un dia s'esdevenc que els missatgers hagren estat tot aquell dia a la porta del rei, que no pogren parlar amb lo rei. Aquells dos missatgers foren molt despagats del rei, e foren ujats d'estar en sa cort". Clar que hi havia un sistema infal·lible per a obtenir una audiència. El mateix d'ara. I Llull la sabia de cor: "Los missatgers

foren venguts al palau del rei, e no pogren entrar per parlar amb lo rei, *tro que hagren logats los porters*". Això de llogar —o subornar— porters és un mal que ve de vells. I dóna bons resultats. Ja ho veis.

I no hi hauria a ciutat una oficina sense porters a qui hom haja de donar diners, ni consellers qui per diners no facin malvestat ni engany?

I no hi hauria un bon governant que no fos *hom de lausangeries* (de lligoteries), ni fes veguers, jutges, batles o procuradors que *sien orgullosos, vanagloriosos, avars, luxuriosos o injuriosos*?

I no hi haurà un senyor ben enfilat o situat, a qui hom pugui parlar sense fer coa, i dir-li ses necessitats sense haver de llegir un paper, o fer-li avinent les queixes i agravis sense que s'enfotimi o s'enfobioli?

Es mal de ereure. I encara avui sembla que hom deurà recórrer als animals,

que no tenen res a tèmer, per a fer arribar a dalt de tot els mal-de-ventres que li escruiuen l'ànima.

De la curta estada a ciutat els animals, just igual que aquells prohoms, tornaran a la seva pleta zoològica i forana tots coa baixa amb unes conviccions ben poc optimistes

sobre el capteniment dels humans. El leopard deia "que ell amava més ésser bèstia irracional, jatsia que no fos res après sa mort, que si era rei dels hòmens".

L'argument del *Llibre de les bèsties* és contun-
dent. I actual. I ha trobat un excel·lent recurs en fer dir als animals tan clar i

català certes coses que ningú, situat en el capcaracull, hauria mai suportat que hom li fes avinent.

Es ben clar que la gent pervinguda i enfilada ha deixat de ser de la *Part forana*.

Antoni Oliver

SOMNIS

"Saps, potser, el que el gall vol dir-te amb el seu cant matinal, quan et crida amb la seva letania i els seus crits?

Vet aquí el que diu:

Sota la faç del mirall de l'alba han escrit que un dia més de la teva vida ha passat".

Dong... dong... dong...

Pareix mentida, cada vegada hi ha més alegria davant aquestes dotze campanades. No ho entenc, el món té un any més i nosaltres ens alegrem, en canvi, jo, què? Fa anys que trepitj aquests carrers i no els acab de conèixer. Ells sí, estic segur de que l'asfalt ja coneix les meves petjades; però jo encara no l'he pogut ajudar en la seva soletat.

Tancat dins la meva cambra paresc un presoner. Ajagut sobre el llit veig caure l'aigua. Les gotes redolen pels vidres una mica entelats. Amagat entre el soroll de la pluja sent el temps passar lentament. És estrany, però a vegades m'agrada sentir-me presoner, sentir-me impotent davant el que succeeix i mirar-ho com aquell que assisteix a una comèdia.

De cada vegada més veig que el temps no té compassió. Ell corre sense aturar-se

a mirar si te fa mal. És divertit veure com sempre ens preocupam pel temps sense pensar que ell no es preocupa per nosaltres. Sempre esperam l'arribada d'un moment que ens alliberarà d'un pes que ens oprimeix i no sabem que aquest moment arribarà, però que no s'aturarà per deixar que el disfrutem. No sabem veure que quan aquest moment ens arribi al millor serà massa tard.

I així com el temps corre no veim que els somnis no existeixen. Tot són records. Records que volem tornar viure, però que sabem que no tornaran. És com si caminàssim per damunt el fang. Ens creim saber el camí, però l'únic que podem veure són les potades que hem anat deixant enrera i volem tornar a cercar-les però no és possible. El nostre camí sols té un sentit, sempre anar envant. No importa si ho feim poc a poc o aviat, sabem que de totes maneres hem d'arribar. Tan sols hi ha una cosa, hem de córrer aquest camí de la millor manera possible, perquè al millor aquest s'acaba abans del que ens esperàvem. Està bé això de mirar enrera de tant en quan, però no podem permetre que això ens posi malament. Perquè de records ningú no ha pogut viure.

És com un somni. És bonic somniar. Record unes imatges que vaig somniar descan

sant de la tasca diària.

Caminava per damunt un fil, i podia. Tenia por de caure i no m'agradava seguir, però ho havia de fer. A vegades volia caure, però com més enfora arribava més m'agradava poder girar-me enrera i mira el que havia fet. Me girava i me veia en aquell moment em què volia caure, o en aquell en què la felicitat em feia gran, o en aquell altre en el què volia caminar tan sols damunt un peu. Em feia gràcia, era divertit. Ho recordava i ho volia fer una altra vegada. Sé que ahir no m'agradava, però avui sí, avui pareix diferent; però és el mateix fil.

Qui sap? Demà potser sigui bonic, o potser trist, o tal vegada mori. Tan sols sé una cosa: hi ha un fil; aquest fil és meu, sé que l'he de passar, així que esper passar-lo de la millor manera possible. Sé que molta gent rebutjarà la meua manera de fer-ho; però, per favor, deixau que el passi de la millor manera possible.

S'ha aturat de ploure. Crec que sortiré una mica. Miraré de passar un poc de temps. El passaré de la millor manera possible, perquè sé que ni el meu rellotge, ni cap, tornarà enrera, i si ho fa, jo deixaré de ser el mateix. Sé que si el temps torna enrera el ser que hi ha dintre meu, morirà i jo vull viure.

Gràcies si us hem atrevit a llegir tot el que he dit, que pot esser sia el que pens, o potser sia un somni. De totes maneres, gràcies. Així sé que al millor no som l'únic.

* * * *

*Mira com el blanc cefir desfà
el pit de les roses
i com canta el rossinyol
embriagat d'enamorament.
Seu ara i fes companyia al roser
abans que les roses es mustiïn,
abans que s'escapin per la faç de
la terra.*

Rafel Gelabert
Antònia Amengual

Hem rebut:

Aquest mes "Es Pi Gros" ha rebut les obres següents:

Varis autors. "Apunts sobre el fet musical a Felanitx". Ajuntament de Felanitx, 1987.

José Mª Sevilla. "Datos antropométricos, parámetros bioquímicos y hábitos más importantes de la población trabajadora de Mallorca". Conselleria de Sanitat i Seguretat Social, 1986.

"Legislación Comedores Colectivos". Conselleria de Sanitat i Seguretat Social, 1985.

"Estudis Baleàrics" (Nº 21, "La Inquisició a Mallorca"). Institut d'Estudis Baleàrics, 1987.

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Educació i Cultura

Cultura popular

ASSOCIACIÓ PREMSA FORANA
DE MALLORCA

UNA ESTAMPA POPULAR DESAPAREGUDA: EL CARRERET D'EN PERDUT

Quan visitam un poble, veim que els infants juguent al carrer, i si ens aficam més endins i arribam a la plaça, veurem com l'al.lotada corre, s'encalça o bota els pedrissos. Concretament a Sant Joan, un diumenge del mes de desembre de 1985, podreu veure a la plaça com els al.lots, a qui les mares han posat el vestit nou, ja no juguen amb l'alegria d'altres mesos. Si ens acostam a algun d'ells, tant a les nines amb la seva actitud prou presumida, com als nins amb aire de polissos i eixerits, ens dirà tot seguit: No veis que ens manca el CARRETET!

Què era, doncs, el carretet, que tant preocupa l'al.lotea de la vila? El carretet era com un torroner, consemblant a aquells que anaven recorrent les fires i festes dels pobles, els al.lots hi podien trobar pipes, cacauets, avellanes, xufles, castanyes, caramells i altres llepolies, també hi havia cromos, globus i altres juguetes, que, tot plegat, estimulava la il·lusió dels infants.

Els diumenges, després d'haver arrencat amb una besada al padrí o a la padri-

na, unes pessetes, ja eren partits corrensos a fer la compra i era graciós veure aquells al.lots demanant preus i fent combinacions perquè, amb les poques monedes de què disposaven, poguessin adquirir el màxim de llepolies. També succeïa, alguna vegada, que una pilotada un poc intencionada pegava al carretet i en feia caure les coses més acostades a la vora. De cop i volta, tot eren al.lots desitjosos d'ajudar el propietari a aplegar aquelles coses, amb la picardiosa intenció que qualche caramell o anàs a parar a la seva butxaca. La malifeta provocava l'enuig o rabieta de mestre Miquel, que es manifestava dient: aquests reputes, d'al.lots! Així i tot, aquest home era de bona pasta i tenia la paciència necessària per tractar amb els al.lots.

El carretet era, per tant, tota una institució dins el poble, i tots, tant petits com grans, recordam de bon grat la seva presència. El carretet sols sortia els dies de festa, tant si feia sol, com si plovia —en aquest cas, s'aixoplugava sota el valcú—, quan feia fred i quan feia calor. Precisa-

ment, va començar un estiu de fa molts anys passejant-se pels carrers polsosos i aleshores sense asfaltar. El carretet queia adesiara dins qualche clot, circumstància que en feia grinyolar les quatre rodes de fusta. La seva primera missió fou el repartiment d'un deliciós gelat, fet amb bones mans i amb l'ajuda de madò Curra, la seva esposa, i emprant receptes allò més casolanes. Era un geladet que endolcia i refrescava les boques dels veïns, eixutes i seques a causa de la calor. Després, a l'hivern mestre Miquel es limitava a vendre cacauets, castanyes i altres llepolies.

L'estada que feia a la plaça, des del matí fins al vespre, era una presència característica, popular i ben acceptada, una verdadera estampa de vida popular. Des del recó de la plaça ha estat, anys i anys, vinculat al quefer dels santjoaners, i ha estat, per tant present en els esdeveniments de la nostra vila. D'aquí ve que mestre Miquel hagi recopilat gran quantitat d'anècdotes o passades que, a través dels anys, s'han esde-

vingut dins la vida diària del poble.

El carretet, que durant una bona pila d'anys —quasi mig segle d'existència— ha satisfet la il·lusió de tants i tants d'al.lots, ha desaparegut amb la mort de mestre Miquel Perdut, un home ben amant que compaginava la tasca del carretet amb la matança del porc, anant de casa en casa i aportant-hi la seva mestria. Era un home que, amb el somriç a la boca i les seves contarelles, portava l'alegria als qui l'envoltaven. Com hem dit, tenia un caràcter especial per a tractar els al.lots. Tot això fa que la seva mort fos molt sentida i, a causa de la seva desaparició, ja no hi ha a la plaça aquella estampa tan popular i estimada que tots hem conegut pel CARRETET D'EN PERDUT, viva i present diumenge darrera diumenge. La plaça, amb aquesta absència, ha restat nua; nuesa que, no és d'estranyar, han de sentir amb anyorança tots els infants i els al.lots de la nostra vila.

Joan Jaume
Revista "Sant Joan"

En poques paraules

NUREDDUNA, ALTRA VEGADA

Fa uns mesos demanava una reivindicació per a l'obra de Costa i Llobera musicalitzada pel pare Massana, de la qual és protagonista aquella sacerdotessa de la Mallorca Prehistòrica, màrtir per amor.

Avui hi torn perquè el poètic nom de l'estimada de Melesigeni serveix de títol a un programa de ràdio. Curiosament, un programa de Música. Un dels pocs que es fan a aquesta illa dedicats a la Música clàssica.

L'espai en qüestió s'inicià el passat desembre a través de les ones illenques de la R.N.E. de la mà -i veu- de Pere Estelrich, al qual -també curiosament- esmentava en l'anterior referència a Nuredduna -com a director d'una posada en escena de l'obra.

Aquest nou programa ha procurat, ja des del primer moment, posar-nos en contacte a través de referències concretes i directes amb la realitat del nostre fet musical: personatges, compositors i manifestacions han anat ocupant els escassos vint-i cinc minuts de què hom disposa (*).

Crec que la idea és realment bona. És ben necessari un acostament d'aquest tipus un programa aquí sobre la Música d'aquí. En horabones mil. Però no basta. Demanaria un parell de coses: més temps i més espais. A l'emissora que ja ho té en marxa li suggeriria que ampliàs la durada; amb més temps la tasca encara seria més profitosa. A les demés emissores les pregaria que tenguessin un poc d'esment de l'aspecte musical, no de l'anomenada "música comercial" que d'aquesta ja se'n cuiden, sinó de l'altra, ja m'enteneu. Si hi ha un element que pugui fer una bona feina en aquest aspecte és, precisament, el radiofònic.

Interessa elevar el grau de coneixement de les persones. Interessa conèixer el bon gust i el sentiment estètic. Interessa conèixer els valors musicals autòctons. I la ràdio pot ser un bon sistema.

Faig vots perquè NUREDDUNA sigui una primera pedra.

Biel Massot i Muntaner

(Per a la Premsa Forana de Mallorca)

(*) El podem sentir cada diumenge a partir de les 15.05 sintonitzant Ràdio 1 de R.N.E. (ona mitja).

ES PI GROS

Els qui vulguin adquirir "Es Pi Gros" o subscriure-s'hi ho poden fer a S'Estanc

Llibres

YUKIO
MISHIMA

El mariner que va
perdre la gràcia
del mar

Edicions Proa

Yukio Mishima. "El mariner que va perdre la gràcia del mar". Col·lecció "A tot vent" N° 253. Edicions Proa. Barcelona, 1986.

L'autor de la novel·la que aquest mes vos recomanem és l'escriptor japonès Yukio Mishima. Aquesta obra, traduïda al català per Josep Mª Fulquet i editada a Edicions Proa, constitueix una de les darreres novetats de la col·lecció "A tot vent".

La trama de l'obra té una estructura lineal que fa que la novel·la no sigui gaire complicada de llegir. Noboru, un al·lot de tretze anys, sorprèn la seva mare, una jove vídua, amb un oficial de la marina mercant. L'adolescent, membre d'una colla de xicots que creen un món a part de preparació ritual i sanguinària per a la vida adulta, fa de l'amant de la mare un heroï. Però rere la figura mitificada no hi ha sinó un bon home, honest i afectuós, capaç d'esdèvnir un bon pare. En descobrir-ho, els adolescents li preparen una sorpresa, i acaben la reunió oferint un gat en horrible sacrifici. La jove vídua i l'oficial decideixen casar-se, però en Noboru, que ha descobert que el qui ha d'esser el seu pare no és un heroï, convoca la seva colla de xicots i en

tre tots intentaran donar fi a la vida del frustrat heroï.

En aquesta novel·la queda ben reflectida la visió oriental del món, i sobretot els motius constants de l'obra de Mishima: la reacció de l'adolescent que pertany a la casta dels rebels davant el món, la destrucció com a purificació, l'ideal que mou l'acció de l'home i, sobretot, la tensió difícilment salvable entre l'Occident, que tot s'ho menja, i l'Orient, sempre temptat d'arraconar les tradicions pel favor del millor postor.

Vos la recomanem.

M.M.I.A.

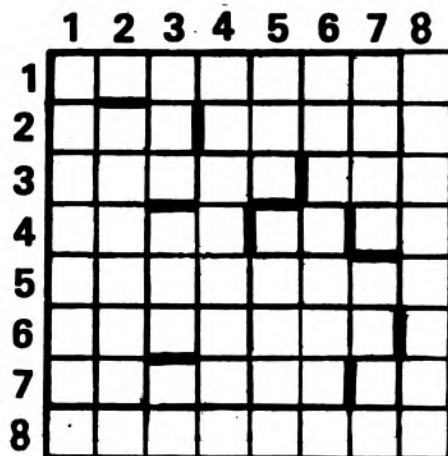

Acaba de veure llum el número 0 de la revista "JOVENTUT" que edita el Consell de la Joventut de les Illes Balears.

En el Consell de Redacció d'aquest butlletí, el qual tindrà una periodicitat bimestral, hi figura el nostre col·laborador Bartomeu Amengual. Els interessats en aconseguir la revista us podeu dirigir a ell.

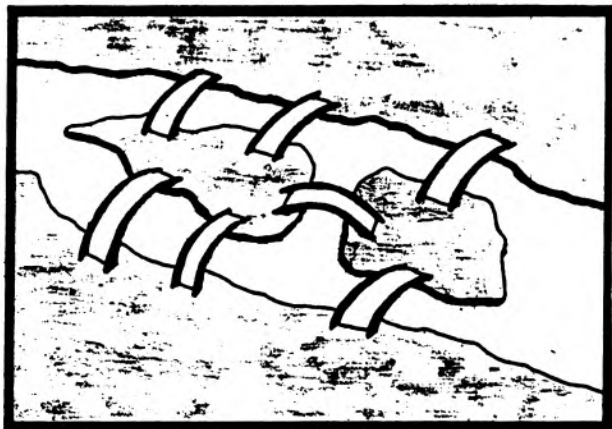
BTR

MOTS ENCREUATS

HORITZONTALS. 1- Pertanyent al començament, a l'origen d'una cosa. 2- La primera dona. Crit militar germànic 3- "Qui molt vol viure, de tot s'ha de ...". Al revés, prefix que significa "vida". 4- Repetesc. Licor pirata, sense la "o". Quan un diu "no" sempre n'hi ha qualcun que contesta ... 5- Referent a l'ortoèpic o ortològia. 6- Dispositiu de memòria d'alguns ordinadors. Vocal rodona. 7- Paraula o acte amb què s'insulta. Contracció. 8- Polític romà del segle I a.C. famós per la seva conjuració.

VERTICALS. 1- Que s'esdevé a intervals o períodes de temps determinats. 2- Erra. Caixa o armari amb tapes o parets de vidre. 3- Tres vocals. "Amb tots els ... i els uts" vol dir amb tots els detalls. 7- Sense "e". 4- Del Marroc. 5- Rei descontrolat. Ullada de través. 6- Trompeta petita. 7- Formació membranosa circular de l'ull. Al revés, apòcope del nom Nativitat. 8- Que viu a una ciutat o urbs.

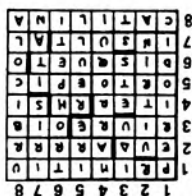
ENGINY

A la ciutat de Königsberg (actual Kaliningrad) hi ha dues illes al riu Pretel que s'ajunten a les voreres amb sis ponts i entre elles per un ¿És possible recórrer-los tots sense passar 2 vegades per un mateix pont?

L'any 1736 el matemàtic suís L. Euler no va poder resoldre aquest problema. No és possible.

ENGINY

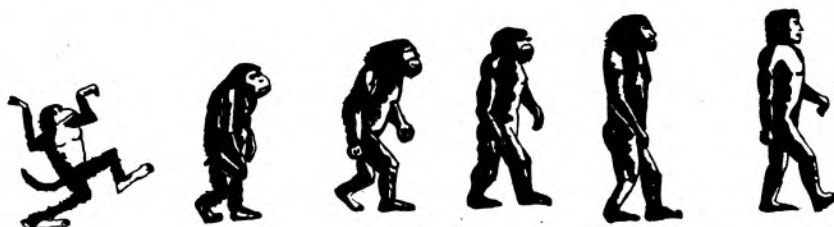
MOTS ENCREUATS

Amb el suport de

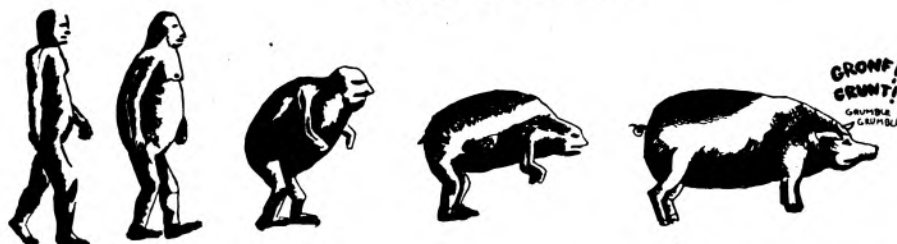

L'Ajuntament de
Lleret de Vista Alegre

L'EVOLUCIÓ ...

... NO HA ACABAT

Mateu Fiol

ALERTA A LA CÀRES!!

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

SERVEI D'EDUCACIÓ SANITÀRIA